

Bioetika – teme i pristupi

Uz temu

Tekstovi unutar temata »Bioetika – teme i pristupi« oslikavaju treću razvojnu fazu bioetike¹ prepoznatljivu po pluriperspektivizmu kao polaznom metodološkom određenju u predstavljanju, analizi, tumačenju, rješavanju i razumijevanju bioetičkih pitanja i problema. U ovdje okupljenim radovima autori i autorice analiziraju i objašnjavaju situacije u kojima se, zbog izostanka kritičkog pristupa prema posljedicama znanstveno-tehnološkog napretka i prihvatanja uloge pasivnog promatrača zbivanja koje sobom nosi modernizacija društva, našao čovjek, ali i društvo u cjelini. Sukob između posljedica koje je stvorio djelujući na sebe i sve oko sebe, isključivo tehničkim zadiranjem, i iskustveno dobivenih potvrda da njegove kreacije vode u uništavanje ljudskog i drugih oblika života, prinudio je čovjeka da ispita je li sve ono što on može činiti, i na kraju čini, dobro i moralno. Taj isti sukob naložio je znanosti postupak samoevaluacije postignutog, priznanje da suvremenim problemima ne smije prilaziti izolirano i dominantno te otvorio prostor za prihvaćanje drugih spoznaja, društvenih vrijednosti i ciljeva.

Radovi koji slijede nastali su s dvostrukom namjerom. Prvo, radi stjecanja i razmjene znanstvenih informacija i spoznaja o karakteru bioetičkih pitanja, sagledavanja i suočavanja različitih znanstvenih metodologija u rješavanju konfliktnih bioetičkih situacija te uvažavanja kulturnih perspektiva unutar kojih određeni problem nastaje, analizira se i rješava. Drugo, zadaća im je potaknuti kritički pristup u sagledavanju posljedica i traženju odgovora na izazove znanstveno-tehnološkog napretka.

Sadržajno gledano, autori i autorice tekstova upozoravaju nas na posljedice koje je za sobom ostavljao i ostavlja znanstveni napredak te ukazuju na doprinos društvenih i humanističkih znanosti nastanku i razvojnim fazama bioetike. U temama u kojima traže rješenja za složene bioetičke situacije aktualiziraju stvaranje takvog vrijednosnog sustava u kojem će se svaki čovjek osjećati pozvanim da o danom problemu razmišlja, razmjenjuje svoje stavove i poglede te sukladno tome odgovorno djeluje.

Metodološki gledano, autori i autorice naglašavaju da se pristupiti rješavanju bioetičkog problema može tako da svaka perspektiva problem sagleda, analizira i riješi vlastitim putem te da na taj način dobiveno rješenje ne oslikava cjelovitost problema, nego stajalište jedne znanosti i jedne perspektive. Ali i tako da se odgovor na problem traži u interakciji različitih znanstvenih stajališta, izvanznanstvenih pogleda, svjetonazora, političkih, građanskih i religijskih interesa i ukupnog socio-kulturnog obrasca. Ako interakcije nema,

1

O razvojnim fazama bioetike pogledati Čović, A., »Pojmovna razgraničenja: moral, etika, medicinska etika, bioetika, integrativna bioetika«, u: Čović, A.; Radonić, M. (ur.), *Bioetika i*

dijete. Moralne dileme u pedijatriji, Pergame-na, Hrvatsko društvo za preventivnu i socijalnu pedijatriju, Zagreb 2011., str. 17–23.

jasno poručuju, ostajemo na razini tehničkog rješenja koje nas dovodi u stanje ovladavanja tehničkog nad ljudskim i bezrezervne dominacije znanstveno-tehnološkog napretka. Etički izazovi i pitanja koja proizlaze iz znanstveno-tehnološkog napredovanja suvremene civilizacije i odražavaju se na život u njegovoj cjelokupnosti, upućuju nas autori i autorice, ne rješavaju se izdvojeno, u uskim profesionalnim skupinama, nego u dijalogu znanstvenih i kulturnih perspektiva. Integracija znanstvenih, stručnih, društvenih, etičkih i kulturnih perspektiva pomoći će svakom pojedincu u stjecanju znanja, formiranju stava i orijentaciji u vlastitom moralnom djelovanju u konkretnim bioetičkim situacijama.

Zaključno se može reći da napisani tekstovi nisu samo dokaz o nužnosti interakcije i integracije spoznaja koje dobivamo iz znanstvenih i pisanih izvora, vlastitih i drugih kulturnih sredina, nego su i poticaj i ohrabrenje da se iz uloge pasivnog promatrača prijeđe u ulogu aktivnog sudionika spremnog za suočavanje s posljedicama napretka i modernog društva.

Nada Gosić